

دانشکده بهداشت
قالب نگارش طرح درس ترمی

عنوان درس: اصول اپیدمیولوژی	مخاطبان: دانشجویان ترم چهار کارشناسی بهداشت محیط
تعداد واحد: ۲	ساعت پاسخگویی به سوالات فراگیر: سه شنبه ۱۰-۱۲
زمان ارائه درس: سه شنبه ۱۶-۱۴ (طول ترم)	مدرس: دکتر فاطمه حیدرپور
نیمسال: نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۸-۹۷	
دروس پیش نیاز: ندارد	

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با اصطلاحات اپیدمیولوژی و پزشکی پیشگیری، آشنایی با علل ایجاد بیماریها و چگونگی انتشار آنها در جامعه، آگاهی از اپیدمیولوژی برخی بیماریها و کاربرد های اطلاعات اپیدمیولوژیکی در کنترل بیماریها

شرح درس: در این درس دانشجویان ضمن آشنایی با مفاهیم اپیدمیولوژی با مفاهیم سلامت و بیماری از دیدگاه اپیدمیولوژی، چگونگی علل و انتشار بیماریها در جامعه و کاربردهای اطلاعات اپیدمیولوژیکی در کنترل بیماریها آشنا می شوند همچنین دانشجویان با اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر و غیر واگیر و مشخصه های هر یک آشنا می شوند.

اهداف کلی جلسات: (جهت هر جلسه یک هدف)

- ۱- آشنایی دانشجویان با مفهوم سلامت و بیماری از دیدگاه اپیدمیولوژی
- ۲- آشنایی دانشجویان با مدل‌های علیتی بیماری و عوامل موثر در ایجاد بیماری
- ۳- آشنایی با توزیع بیماری، انواع منحنی های اپیدمیولوژی و مراقبت از بیماریها
- ۴- آشنایی با طبقه بندی انواع مطالعات و آشنایی با مطالعه اکولوژیک
- ۵- آشنایی با مطالعات توصیفی (case report- case series) و مطالعه مقطعی
- ۶- آشنایی با مطالعات تحلیلی (مطالعه کوهورت و مورد شاهدی)
- ۷- آشنایی با اصول و مبانی اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر
- ۸- آشنایی با اصول و مبانی اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر
- ۹- امتحان میان ترم
- ۱۰- آشنایی با اصول و مبانی اپیدمیولوژی بیماریهای غیر واگیر
- ۱۱- آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای منتقله از راه غذا
- ۱۲- آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای باکتریایی (سل - جذام - وبا)
- ۱۳- آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای انگلی (ژیاردیا - آمیبیاز - کرم های منتقله از خاک)
- ۱۴- آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای ویروسی و قارچی (آنفلوآنزا - انواع هپاتیت)
- ۱۵- آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای مقاربتی (سیفلیس - سوزاک - ایدز)
- ۱۶- آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای مشترک بین انسان و حیوان (تب مالت - هاری - توکسوپلاسموز)
- ۱۷- آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای دارای ناقل (مالاریا - لیشمانیا)

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

جلسه اول

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با مفهوم سلامت و بیماری از دیدگاه اپیدمیولوژی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱ تعاریف مربوط به اپیدمیولوژی را بیان کند.
- ۱-۲ عملکردهای اپیدمیولوژی را توضیح دهد.
- ۱-۳ برنامه ها و حیطه های اپیدمیولوژی در پزشکی را شرح دهد.
- ۱-۴ کاربرد اپیدمیولوژی در سیاستگذاری های سلامت را شرح دهد.
- ۱-۵ اپیدمیولوژی بالینی را تعریف کند، تفاوت آن را با اپیدمیولوژی کلاسیک توضیح دهد، اهمیت درمان مبتنی بر شواهد و ارتباط آن را با اپیدمیولوژی بالینی شرح دهد.
- ۱-۶ سلامتی و بیماری را تعریف کند.
- ۱-۷ طیف سلامت و بیماری را شرح دهد.
- ۱-۸ تعیین کننده های سلامتی را بیان کند.
- ۱-۹ گذار اپیدمیولوژی را توضیح دهد.
- ۱-۱۰ مفاهیم نوپدیدی و بازپدیدی بیماریهای عفونی را همراه با مثال شرح دهد.
- ۱-۱۱ مراحل مختلف بیماری (آمادگی- دوره کمون- دوره قبل از علائم- دوره علامتدار و پیامد) را بیان کند.
- ۱-۱۲ مفاهیم آسیب، ناتوانی و معلولیت را شرح دهد.
- ۱-۱۳ پیشگیری و سطوح آن را همراه با مثال توضیح دهد.

جلسه دوم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با مدل‌های علیتی بیماری و عوامل موثر در ایجاد بیماری

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۲-۱ عامل خطر را توضیح دهد
- ۲-۲ مدل‌های تک علیتی، مثلث اپیدمیولوژیک، مدل چرخ و شبکه علیت را توضیح دهد.
- ۲-۳ عوامل مرتبط با میزان و عوامل مرتبط با محیط را توضیح بدهد.
- ۲-۴ مخزن-منبع-ناقل و میزان را توضیح دهد.
- ۲-۵ انواع ناقلین را همراه با مثال توضیح دهد.
- ۲-۶ نسبت-سهم یا تناسب و میزان را توضیح دهد.
- ۲-۷ شیوع (دوره ای-نقطه ای) و بروز (تجمعی-شخص زمان) را توضیح دهد
- ۲-۸ رابطه میزان شیوع با میزان بروز را توضیح دهد.

جلسه سوم

هدف کلی: آشنایی با توزیع بیماری، انواع منحنی های اپیدمیولوژی و مراقبت از بیماریها

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۳-۱ اپیدمی های تک منبعی - پیشرونده و آرام را توضیح دهد.
- ۳-۲ ایمنی گروهی را تعریف کند.
- ۳-۳ اهداف مراقبت از بیماریها را بیان کند.
- ۳-۴ بیماری های مشمول گزارش را بشناسد و بیان کند.
- ۳-۵ بررسی فراوانی بیماریها را یاد بگیرد.

جلسه چهارم

هدف کلی: آشنایی با طبقه بندی انواع مطالعات و آشنایی با مطالعه اکولوژیک

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۴-۱ مطالعه توصیفی را توضیح دهد و انواع آن را بیان کند.
- ۴-۲ کاربرد مطالعات توصیفی و مراحل بررسی در این مطالعات را توضیح دهد.
- ۴-۳ مطالعه تحلیلی را توضیح دهد و مطالعات مشاهده ای و مداخله ای را بیان کند.
- ۴-۴ مطالعه اکولوژیک را تعریف کند و علل استفاده از آن را بداند.
- ۴-۵ سطوح مختلف متغیر در مطالعات بوم شناختی را بیان کند.
- ۴-۶ تعاریف اندازه های Aggregate- Environmental و Global را بداند.
- ۴-۷ مراحل تجزیه و تحلیل در مطالعات اکولوژیک را توضیح دهد.
- ۴-۸ سطوح استنتاج در مطالعات اکولوژیک را بداند.
- ۴-۹ سوگرایی اکولوژیک را تعریف کند.

جلسه پنجم

هدف کلی: آشنایی با مطالعات توصیفی (case report- case series) و مطالعه مقطعی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۵-۱ اهداف مطالعات گزارش موردی و موارد را بیان کند.
- ۵-۲ اهمیت مطالعات گزارش موردی را بیان کند.
- ۵-۳ مزایا و معایب مطالعات گزارش موردی و گزارش موارد را بیان کند.
- ۵-۴ تعریف مطالعه مقطعی را بداند.
- ۵-۵ چگونگی انجام مطالعه مقطعی را توضیح دهد.
- ۵-۶ اهمیت مطالعه مقطعی را بیان کند.
- ۵-۷ مزایا و معایب مطالعه مقطعی را بیان کند.
- ۵-۸ شیوه های جمع آوری داده ها در مطالعات مقطعی را بداند.
- ۵-۹ مفهوم جمعیت هدف (Target) - جمعیت مورد مطالعه (Study) و نمونه (Sample) را با مثال بیان کند.

جلسه ششم

هدف کلی: آشنایی با مطالعات تحلیلی (مطالعه کوهورت و مورد -شاهدی)

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۶ انواع مطالعه کوهورت را توضیح دهد.
- ۲-۶ مزایای مطالعه کوهورت و کاربرد آن را توضیح دهد
- ۳-۶ معایب مطالعه کوهورت را بیان کند.
- ۴-۶ تورش های مطالعه کوهورت را بشناسد.
- ۵-۶ نحوه گرفتن گروه کنترل در یک مطالعه کوهورت را توضیح دهد.
- ۶-۶ شرایط انجام یک مطالعه کوهورت را بداند.
- ۷-۶ تفاوت مطالعه مورد-شاهدی با کوهورت را توضیح دهد.
- ۸-۶ نحوه انجام یک مطالعه مورد-شاهدی را بیان کند.
- ۹-۶ کاربردهای مطالعه مورد-شاهدی را لیست کند.
- ۱۰-۶ معایب و مزایای مطالعه مورد-شاهدی را بیان کند.

جلسه هفتم

هدف کلی: آشنایی با اصول و مبانی اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۷ عفونت را تعریف نماید و سطوح عفونت را شرح دهد.
- ۲-۷ تفاوت بیماری با ناخوشی و کسالت را توضیح دهد.
- ۳-۷ آلودگی عفونی (contamination)، غیر عفونی (pollution) و انگلی (infestation) را توضیح دهد
- ۴-۷ عفونتهای فرصت طلب را همراه با مثال شرح دهد.
- ۵-۷ عفونتهای بیمارستانی را توضیح دهد.
- ۶-۷ بیماریهای ناشی از دخالت پزشک (iatrogenic) را توضیح دهد.
- ۷-۷ بیماریهای مشترک (zoo noses) را تعریف نماید.
- ۸-۷ بیماریهای قابل گزارش (Notifiable) را توضیح دهد.
- ۹-۷ ریشه کنی (Eradication)، حذف (Elimination)، و کنترل را همراه با مثال شرح دهد.
- ۱۰-۷ مشخصه های میکروبی (infectivity- pathogenicity- virulence- case fatality rate- toxicity) را شرح دهد.

جلسه هشتم

هدف کلی: آشنایی با اصول و مبانی اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۸ عوامل موثر بر بروز و انتشار بیماریهای واگیردار را لیست نماید.
- ۲-۸ نقش سن و بیماریهای شایع هر گروه سنی را شرح دهد.
- ۳-۸ نقش جنس- فصل- وضعیت تاهل و ... را بر رخداد بیماریها همراه با مثال شرح دهد.
- ۴-۸ دوره واگیری (communicability period)، شدت واگیری (contagion severity) بیماریهای مختلف را شرح دهد.

۸-۵ دوز آلوده کننده (infective Dosage)، مصونیت (Immunity)، تحمل (Tolerance) و مقاومت (Resistance) را شرح دهد.

۸-۶ مدت ایمنی (Duration of Immunity) را همراه با مثال شرح دهد.

۸-۷ راههای ورود عفونت به بدن را همراه با مثال شرح دهد.

۸-۸ راههای انتقال و انتشار عفونت را همراه با مثال بیان کند.

۸-۹ عوامل مساعد کننده (Facilitating factors) را همراه با مثال توضیح دهد.

جلسه نهم

امتحان میان ترم

جلسه دهم

هدف کلی: آشنایی با اصول و مبانی اپیدمیولوژی بیماریهای غیر واگیر

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۰ بیماری غیر قابل واگیر را تعریف کند
- ۲-۱۰ اهمیت بیماریهای غیر قابل انتقال را شرح دهد.
- ۳-۱۰ مهمترین علل مرگ مردم دنیا و ایران را بیان کند.
- ۴-۱۰ مشکلات مربوط به سیر طبیعی بیماریهای غیر قابل انتقال را بیان کند.
- ۵-۱۰ مهمترین ریسک فاکتورهای بیماریهای غیر قابل واگیر متناسب به تغذیه، فعالیت فیزیکی و تنباکو را شرح دهد.
- ۶-۱۰ استراتژیهای اصلی پیشگیری از بیماریهای غیر واگیر را بیان کند.
- ۷-۱۰ اپیدمیولوژی مسمومیت ها (سقوط، سوختگی، غرق شدگی، مسمومیت و حوادث ترافیکی) را شرح دهد

جلسه یازدهم

هدف کلی: آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای منتقله از راه غذا

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۱ بیماریهای منتقله از راه غذا را تعریف کند.
- ۲-۱۱ علل گسترش بیماریهای منتقله از راه غذا در جهان و ایران را شرح دهد.
- ۳-۱۱ طغیان بیماری منتقله از غذا را توضیح دهد.
- ۴-۱۱ عفونت ناشی از غذا (food born infections) را تعریف کند
- ۵-۱۱ مسمومیت غذایی (food born intoxication) را تعریف کند.
- ۶-۱۱ اپیدمیولوژی اسهال های حاد را شرح دهد.
- ۷-۱۱ مسمومیت های مرتبط با هر غذا را نام ببرد.
- ۸-۱۱ عوامل مساعد کننده در ایجاد طغیانهای غذایی را شرح دهد.
- ۹-۱۱ پیشگیری و کنترل بیماریهای منتقله از غذا را توضیح دهد.
- ۱۰-۱۱ فعالیتهای صورت گرفته در ایمنی غذا در ایران را شرح دهد.

جلسه دوازدهم

هدف کلی: آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای باکتریایی (سل - جذام - وبا)

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۲ بیماریهای سل، جذام و وبا را تعریف کرده و مشخصات آنها را بیان نماید.
- ۲-۱۲ علائم و نشانه های بالینی بیماریهای سل-جذام و وبا را بیان کند.
- ۳-۱۲ اپیدمیولوژی بیماریهای سل-جذام و وبا در جهان و ایران را توضیح دهد.

جلسه سیزدهم

هدف کلی: آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای انگلی (ژیاردیا- آمیبیاز- کرم های منتقله از خاک)

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۳ بیماریهای ژیاودی- آمیبیاز و کرم های منتقله از خاک را تعریف کرده و مشخصات آنها را بیان نماید.
- ۲-۱۳ علائم و نشانه های بالینی بیماریهای ژیاودی- آمیبیاز و کرم های منتقله از خاک را بیان کند.
- ۳-۱۳ اپیدمیولوژی بیماریهای ژیاودی- آمیبیاز و کرم های منتقله از خاک در جهان و ایران را توضیح دهد.

جلسه چهاردهم

هدف کلی: آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای ویروسی و قارچی (آنفلوانزا- انواع هپاتیت)

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۴ بیماریهای آنفلوانزا و انواع هپاتیت را تعریف کرده و مشخصات آنها را بیان نماید.
- ۲-۱۴ علائم و نشانه های بالینی بیماریهای آنفلوانزا و انواع هپاتیت را بیان کند.
- ۳-۱۴ اپیدمیولوژی بیماریهای آنفلوانزا و انواع هپاتیت در جهان و ایران را توضیح دهد.

جلسه پانزدهم

هدف کلی: آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای مقاربتی (سیفلیس - سوزاک - ایدز)

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۵ بیماریهای سیفلیس، سوزاک و ایدز را تعریف کرده و مشخصات آنها را بیان نماید.
- ۲-۱۵ علائم و نشانه های بالینی بیماریهای سیفلیس، سوزاک و ایدز را بیان کند.
- ۳-۱۵ اپیدمیولوژی بیماریهای سیفلیس، سوزاک و ایدز در جهان و ایران را توضیح دهد.

جلسه شانزدهم

هدف کلی: آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای مشترک بین انسان و حیوان (تب مالت- هاری- توکسوپلاسموز)

اهداف ویژه:**در پایان دانشجو قادر باشد:**

- ۱-۱۶ بیماریهای تب مالت، هاری و توکسوپلاسموز را تعریف کرده و مشخصات آنها را بیان نماید.
 ۲-۱۶ علائم و نشانه های بالینی بیماریهای تب مالت، هاری و توکسوپلاسموز را بیان کند.
 ۳-۱۶ اپیدمیولوژی بیماریهای تب مالت، هاری و توکسوپلاسموز در جهان و ایران را توضیح دهد.

جلسه هفدهم**هدف کلی:** آشنایی با اپیدمیولوژی بیماریهای دارای ناقل (مالاریا-لیشمانیا)**اهداف ویژه:****در پایان دانشجو قادر باشد:**

- ۱-۱۷ بیماریهای مالاریا و لیشمانیا را تعریف کرده و مشخصات آنها را بیان نماید.
 ۲-۱۷ علائم و نشانه های بالینی بیماریهای مالاریا و لیشمانیا را بیان کند.
 ۳-۱۷ اپیدمیولوژی بیماریهای مالاریا و لیشمانیا در جهان و ایران را توضیح دهد.

منابع:

- ۱- جی. ای پارک، "اصول و روش های اپیدمیولوژی" ترجمه حسین شجاعی، تهران، جلد ۳-۱، ۱۳۷۶ انتشارات سماط تهران
 ۲- ریچارد فارمر و همکاران، "اپیدمیولوژی پزشکی، بهداشت، مبارزه با بیماریها" ترجمه حسین شجاعی تهرانی و همکاران، انتشارات تهران
 ۴- عزیزی، فریدون و همکاران " اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای شایع در ایران" مرکز تحقیقات غدد درون ریز و متابولیسم دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، نشر اشتیاق، ۱۳۷۹

روش تدریس: سخنرانی- پرسش و پاسخ**وسایل آموزشی:****وایت برد- اسلاید power point****سنجش و ارزشیابی**

ساعت		سهم از نمره کل (بر حسب درصد)	روش	
در ساعت کلاس	در جلسه کلاس	٪۱۰	تستی	آزمون میان ترم
در سالن امتحانات	پایان ترم	٪۸۰	تستی	آزمون پایان ترم
در ساعت کلاس	در جلسه کلاس	٪۱۰	-	ارائه یک مقاله در رابطه با گزارش یک اپیدمی

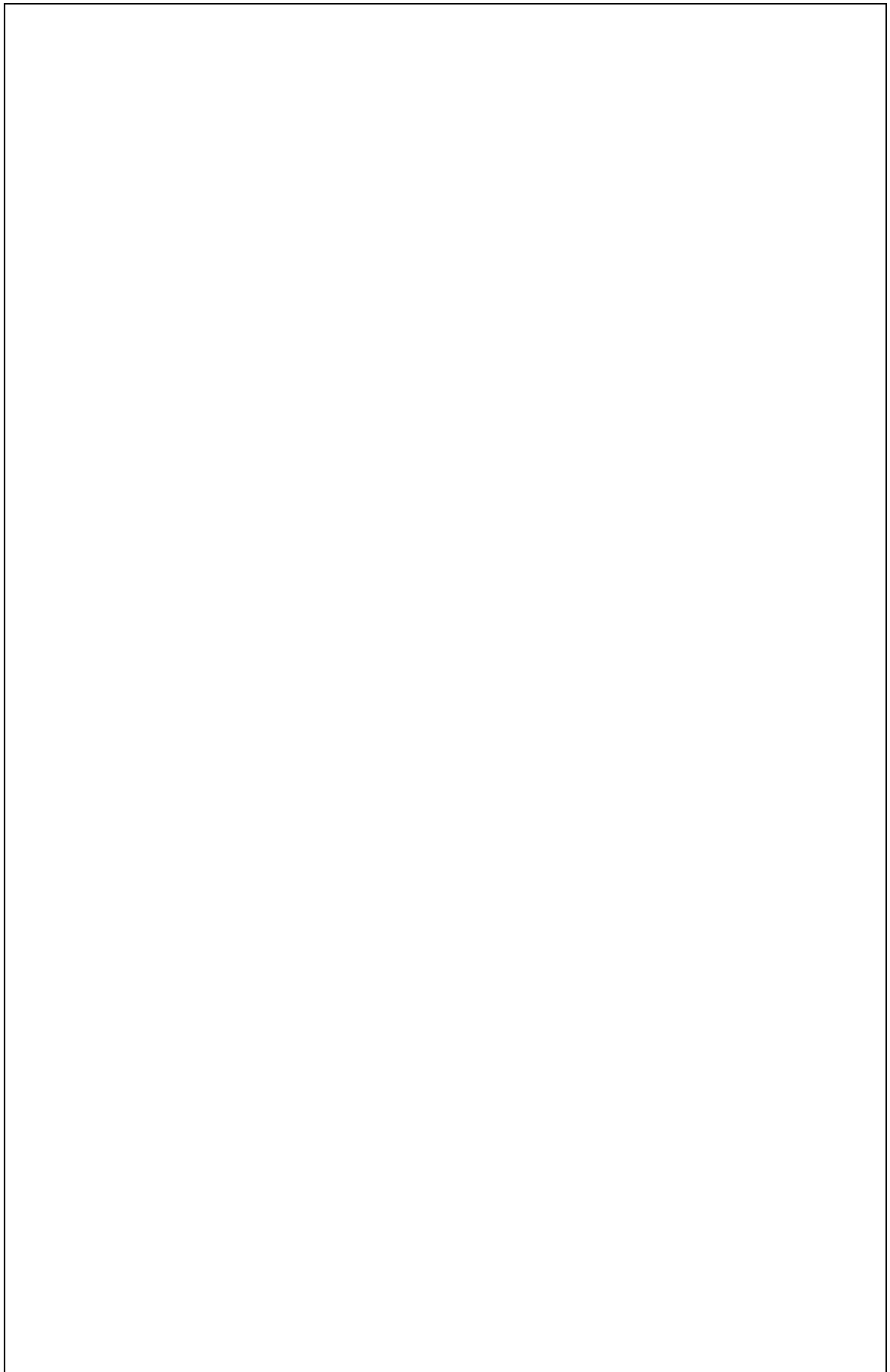
مقررات کلاس و انتظارات از دانشجو:

حضور منظم و بموقع در کلاس
 شرکت در بحث های گروهی و پاسخ به سوالات مطرح شده در کلاس
 خاموش نمودن تلفن همراه در کلاس درس

نام و امضای مسئول EDO دانشکده:
 تاریخ ارسال:

نام و امضای مدیر گروه:
 تاریخ ارسال:

نام و امضای مدرس:
 تاریخ تحویل: ۹۷/۱۱/۱۶

جدول زمانبندی درس اصول اپیدمیولوژی

روز و ساعت جلسه: سه شنبه ۱۶-۱۴ (طول ترم)

مدرس	موضوع هر جلسه	تاریخ	جلسه
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی دانشجویان با مفهوم سلامت و بیماری از دیدگاه اپیدمیولوژی	۹۷/۱۱/۱۶	۱
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی دانشجویان با مدل‌های علتی بیماری و عوامل موثر در ایجاد بیماری	۹۷/۱۱/۲۳	۲
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با توزیع بیماری، انواع منحنی‌های اپیدمیولوژی و مراقبت از بیمارها	۹۷/۱۱/۳۰	۳
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با طبقه بندی انواع مطالعات و آشنایی با مطالعه اکولوژیک	۹۷/۱۲/۷	۴
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با مطالعات توصیفی (case report- case series) و مطالعه مقطعی	۹۷/۱۲/۱۴	۵
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با مطالعات تحلیلی (مطالعه کوهورت و مورد شاهدی)	۹۷/۱۲/۲۱	۶
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با اصول و مبانی اپیدمیولوژی بیماری‌های واگیر	۹۷/۱۲/۲۸	۷
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با اصول و مبانی اپیدمیولوژی بیماری‌های واگیر	۹۸/۱/۲۰	۸
دکتر فاطمه حیدرپور	امتحان میان ترم	۹۸/۱/۲۷	۹
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با اصول و مبانی اپیدمیولوژی بیماری‌های غیر واگیر	۹۸/۲/۳	۱۰
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با اپیدمیولوژی بیماری‌های منتقله از راه غذا	۹۸/۲/۱۰	۱۱
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با اپیدمیولوژی بیماری‌های باکتریایی (سل - جذام - وبا)	۹۸/۲/۱۷	۱۲
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با اپیدمیولوژی بیماری‌های انگلی (ژیاردیا - آمیبیاز - کرم‌های منتقله از خاک)	۹۸/۲/۲۴	۱۳
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با اپیدمیولوژی بیماری‌های ویروسی و قارچی (آنفلوانزا - انواع هپاتیت)	۹۸/۲/۳۱	۱۴
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با اپیدمیولوژی بیماری‌های مقاربتی (سیفلیس - سوزاک - ایدز)	۹۸/۳/۷	۱۵
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با اپیدمیولوژی بیماری‌های مشترک بین انسان و حیوان (تب مالت - هاری - توکسوپلاسموز) تعطیل رسمی - جلسه جبرانی با هماهنگی آموزش و دانشجویان برگزار خواهد شد.	۹۸/۳/۱۴	۱۶
دکتر فاطمه حیدرپور	آشنایی با اپیدمیولوژی بیماری‌های دارای ناقل (مالاریا - لیشمانیا)	۹۸/۳/۲۱	۱۷